

50.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych, Ministra Pracy i Opieki Społecznej, Ministra Przemysłu i Handlu oraz Ministra Rolnictwa

z dnia 17 grudnia 1928 r.

w sprawie wykonania niektórych postanowień rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zapobieganiu chorobom zawodowym i ich zwalczaniu.

Na podstawie artykułów 1, 2, 4, 9 i 16 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 roku o zapobieganiu chorobom zawodowym i ich zwalczaniu (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 676) zarządza się co następuje:

§ 1. Wykaz chorób zawodowych, objętych art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 676), ustala się w następujący sposób:

Wykaz I.

A. Wszelkie zmiany chorobowe, wywołane przez pracę zawodową z następującymi substancjami względnie związkami: 1) alkohol metylowy, etylowy, alkohole wyższe, alkohole skażone, 2) antymon, 3) arsen, 4) benzenol i pochodne (anilina, nitrobenzol i t. p.), 5) chlor, jod, brom, fluor, 6) chrom, 7) cjanowe związki, 8) cynk, 9) dwutlenek siarki, 10) fenole, 11) formaldehyd, 12) fosfor, 13) fosgen, 14) kwasy silne, 15) ługi silne, 16) mangan, 17) olej skalny oraz lotne i płynne produkty jego destylacji (benzyna, ligroina i t. d.), 18) nitrogliceryna,

- 19) ołów, 20) rtęć, 21) siarczek węgla, 22) siarkowodór,
23) terpentyna, 24) tlenki azotu, 25) tlenek węgla.

B. Następujące choroby, jeżeli na skutek pracy zawodowej wystąpią u osób niżej określonych zawodów:

- 26) glistnica u osób, zatrudnionych w górnictwie,
27) głuchota u osób, zatrudnionych przy młotach pneumatycznych, u kotlarzy, kowali, kolejarzy, puszkarzy, tkaczy i t. p.,
28) gruźlica w związku z pylicami u osób, narażonych na wdychanie większej ilości pyłu,
29) kesonowa choroba u osób, pracujących w powietrzu sprężonym,
30) nerwice, nabyte na skutek pracy zawodowej u telefonistek, sygnalistów i t. p.,
31) nosaczna u osób, zatrudnionych pielęgnowaniem chorych lub usuwaniem padłych koni, mułów, osłów,
32) nowotwory, owrzodzenia i inne zmiany chorobowe u osób, narażonych przy pracy na działanie smoły, dziegciu, sadzy, parafiny, olejów maszynowych i innych smarów,
33) choroby oczu i ich przydatków, wywołane podczas pracy zawodowej na skutek działania trujących i nie trujących organicznych i nieorganicznych pyłów, gazów i płynów (kapelusznicy, lakiernicy, malarze, młynarze, murarze, ogrodnicy, piekarze, rolnicy, tapetciarze i t. p.),
34) choroby oczu u osób, których praca zawodowa wymaga znacznego przybliżenia przedmiotów do oka (drukarze, grawerzy, koronczarki, krawcy, litografowie, szwaczki i t. p.),
35) oczopłaz u górników,
36) przepuklina u osób, zajętych dźwiganiem i rzucaaniem ciężarów (tragarze, robotnicy transportowi, kolejowi i t. p.),
37) przymiot u osób, wydymających szkło (w hutach szklanych),
38) pylica u osób, narażonych na wdychanie większej ilości pyłu,
39) choroby skórne na skutek działania urazów ciepłych pyłu, płynów i substancji chemicznych (garbarze, murarze, piekarze, praczki, robotnicy cementowi, tkacze i t. p.),
40) choroby skórne i inne zmiany chorobowe u osób, narażonych przy pracy zawodowej na działanie promieni krótkofalowych (Roentgen, rad, substancje radioaktywne, promienie pozafioletkowe, X, i t. p.),
41) skurcze zawodowe u pracowników biurowych, muzyków, w przemyśle włókienniczym, telegrafistów i t. p.,
42) tężec u osób, zatrudnionych przy zbieraniu i przeróbce szmat i galganów, ogrodników i innych robotników leśnych, rolnych i ziemnych,
43) wąglik u osób, zatrudnionych przeróbką produktów zwierzęcych, jak skóra, włosie i t. p.,
44) zaćma szara u osób, narażonych na promieniowanie roztopionego szkła, metali (hutnicy),

- 45) choroby zakaźne u osób, narażonych na zakażenie przez wykonywanie pracy zawodowej (lekarze, personel lekarski, pomocniczy, praczki),
46) zapalenie pochewek, ścięgien i torebek maziowych (staw łokciowy, garstkowy i kolanowy) na skutek urazów mechanicznych u drukarzy, dekarzy, górników i t. p.,
47) zmiany chorobowe o charakterze gościcowym u górników, murarzy, praczek, robotników ziemnych, rolników i t. p.,
48) zimnica u osób, zatrudnionych przy pracach nad osuszaniem błot,
49) żylaki, stopa płaska, kolano szpotawe u osób, wykonywających pracę przeważnie stojąc (kelnerzy, piekarze, stolarze i t. p.).
Lista ta uzupełniona będzie w miarę potrzeby.

§ 2. Szczegółowe przepisy, mające na celu zapobieganie chorobom zawodowym, wymienionym w § 1 niniejszego rozporządzenia, wydane będą w drodze oddzielnych rozporządzeń odpowiednio do wymogów ochrony zdrowia w poszczególnych rodzajach pracy zawodowej.

Przepisy te powinny być podawane do wiadomości i szczegółowo objaśniane robotnikom już przy ich przyjęciu do pracy. Przepisy, wydane w myśl ustępu pierwszego, określają, w jakim zakresie i w jaki sposób zarządzenia ochronne mają być wywieszane w danym zakładzie przemysłowym lub poszczególnych jego oddziałach.

Kierownicy robót obowiązani są przestrzegać stosowania ich przez robotników.

§ 3. Z chorób, wymienionych w wykazie I, zawartym w § 1, obowiązkowemu zgłaszaniu podlegają:

Wykaz II.

A. Wszelkie zmiany chorobowe, wywołane przez pracę zawodową, z następującymi substancjami, ich stopami i związkami:

- 1) ołów, 2) rtęć, 3) arsenik i związki arsenowe, 4) fosfor, 5) chrom, 6) tlenki azotu, 7) tlenek węgla, 8) siarczek węgla, 9) związki cjanowe, 10) benzol i pochodne, 11) alkohol metylowy, 12) terpentyna.

B. 13) zmiany chorobowe, wywołane przy pracy działaniem promieni Roentgena i substancjami radioaktywnymi, 14) owrzodzenia i nowotwory u osób, narażonych przy pracy na działanie smoły, dziegciu, sadzy, parafiny, 15) pylica krzemkowa u osób, narażonych przy pracy na wdychanie pyłu, zawierającego krzem (z kwarcu, granitu, piaskowca i t. p.), 16) glistnica u górników, 17) wąglik u osób, zatrudnionych przeróbką produktów zwierzęcych, jak wełna, włosie, skóry i t. d.

§ 4. Przewidziane w art. 6 zgłoszenia do powiatowej władzy administracji ogólnej (lekarza powiatowego) winny być składane na piśmie w ciągu doby od chwili ustalenia choroby zawodowej, według następującego wzoru:

Chory: Nazwisko .....
 imię..... wiek ..... miejsce zamiesz-
 kania ..... ulica .....
 Nr. domu ..... zakład pracy .....
 oddział .....
 Nazwisko pracodawcy lub firma .....
 miejscowość ..... ulica, Nr. domu .....
 Rodzaj choroby: .....
 Stwierdzono (podejrzenie) ..... zajęcie,
 względnie czynnik, wywołujący chorobę .....
 Uwagi .....
 Podpis lekarza zgłaszającego .....
 Adres „ „ „ .....

O złożonym do powiatowej władzy administracji ogólnej zgłoszeniu choroby zawodowej winna osoba składająca zgłoszenie zawiadomić w tymże terminie inspektora pracy ze wskazaniem nazwiska, imienia i wieku chorego oraz miejsca jego zatrudnienia (nazwy firmy lub nazwiska pracodawcy i jego adresu). W zawiadomieniu winien być również ściśle określony rodzaj choroby zawodowej, co do której zachodzi podejrzenie.

§ 5. Lekarz powiatowy, otrzymawszy kartę zgłoszenia, powinien bezzwłocznie sam, a o ile chodzi o zakład państwowy, z lekarzem odnośnej władzy:

- z badać chorego i ustalić rodzaj choroby, przy czym zbadać, czy źródło choroby nie znajduje się w jego mieszkaniu lub w przedmiotach użytku;
- jeżeli powyższe badania dały wynik ujemny, przenieść je na teren warsztatu pracy.

Badaniu podlegają w pierwszym rzędzie osoby, pracujące w tych samych warunkach, co chory, przy czym osoby z dobrem samopoczuciem i wyglądem mogą być poddane tylko oględzinom doraźnym, zaś pracowników o wyglądzie niezdrowym, charakterystycznym dla danej choroby, lub skarżących się na charakterystyczne dolegliwości, zbadać dokładnie;

- badania współpracowników chorego przeprowadzić nawet wtedy, gdy źródło choroby z wielkim prawdopodobieństwem zostało ustalone poza warsztatem pracy, o ile warsztat ten wogóle następcza możliwość nabawienia się danej choroby;
- o ile oględziny współpracowników chorego nie dają rezultatu, a chory zmarł, dokonać oględzin wewnętrznych (sekcji) zmarłego;
- w związku z wynikami tych badań i oględzin dokonać oględzin fabryki, warsztatu względnie pomieszczeń, w których zaszedł przypadek choroby zawodowej, pozatem oględzin narzędzi, surowców, produktów, jako też badania warunków pracy uszkodzowanego.

W tym celu lekarz powiatowy zawiadomi obwodowego inspektora pracy o ustalonych wynikach badań lekarskich i dokona łącznie z nim oględzin danej pracowni. Przytem winny być wzięte pod uwagę następujące okoliczności:

1. jakie czynniki działają szkodliwie, 2. czy są stosowane przepisane środki zapobiegawcze, 3. czy choroba wynikła z powodu niestosowania tych środków przez zarządcę zakładu lub nieprzestrzeżenia ich przez pracowników,

4. czy pomienione środki okazały się niewystarczającymi i jakie potrzebne byłyby uzupełnienia urządzeń, względnie przepisów zapobiegawczych, 5. czy są wywieszane przepisy zapobiegawcze na miejscu widocznym i czy są one podawane do wiadomości robotników przy ich przyjęciu do pracy.

O ile inspektor pracy poweźmie podejrzenie o chorobę zawodową, może on zwrócić się do lekarza powiatowego o wdrożenie badań, przewidzianych w punktach a, b, c i d niniejszego paragrafu.

Badania i dochodzenia te w zakładach przedsiębiorstw kolejowych, niepodlegających inspekcji pracy, przeprowadza lekarz powiatowy z udziałem lekarza kolejowego.

§ 6. Wydawanie zarządzeń, mających na celu usunięcie przyczyny, wywołującej choroby zawodowe, na podstawie wyników przeprowadzonych dochodzeń należy:

- do powiatowych władz administracji ogólnej, odpowiednio do ich właściwości ogólnej w sprawach nadzorowania nad przestrzeganiem obowiązujących przepisów sanitarnych, oraz w sprawach walki z chorobami wogóle, a w szczególności i z chorobami zawodowymi,
- do obwodowego inspektora pracy w drodze nakazów w granicach, przewidzianych w art. 23 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 lipca 1927 r. o inspekcji pracy (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 590).

Odpisy wydanych zarządzeń obie te władze komunikują sobie bezzwłocznie nawzajem.

Władze, wymienione w punktach a) i b), winny działać łącznie w następujących wypadkach:

- w wykonaniu art. 8 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zapobieganiu chorobom zawodowym i ich zwalczaniu przy dokonywaniu oględzin, przewidzianych w punktach b) i c) art. 7 tegoż rozporządzenia. Takie łączne oględziny winny być dokonywane w miarę możliwości co najmniej raz do roku;
- w razie, gdy wskutek niemożności uprzedniego porozumienia zostały wydane zarządzenia, kolidujące ze sobą;
- w miarę możliwości we wszystkich ważniejszych wypadkach na skutek inicjatywy jednej z tych władz.

O ile w powyższych wypadkach powiatowa władza administracji ogólnej i obwodowy inspektor pracy nie uzgodnili swego stanowiska w sprawie wydania zarządzeń, rozstrzyga wspólnie okręgowy inspektor pracy i władza administracyjna II instancji. Gdyby porozumienia nie osiągnięto, sprawę rozstrzyga ostatecznie Minister Pracy i Opieki Społecznej łącznie z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

§ 7. Winni przekroczenia postanowień, zawartych w art. 5 i 6 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zapobieganiu chorobom zawodowym i ich zwalczaniu, podlegają karze w myśl art. 13 tegoż rozporządzenia.

§ 8. Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej i Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 24 marca 1925 r. w sprawie stosunku organów inspekcji pracy do organów służby zdrowia władzy administracyjnej

I instancji (Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 265) nie ma zastosowania do działalności organów inspekcji pracy i organów służby zdrowia w zakresie wykonywania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 sierpnia 1927 r. o zapobieganiu chorobom zawodowym i ich zwalczaniu (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 676) i przepisów, na podstawie tego rozporządzenia wydanych.

§ 9. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz*

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*

Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski*
